

Forfatter: Fibiger, Mathilde

Titel: Udrag fra Clara Raphael

Citation: Fibiger, Mathilde: "Clara Raphael", i Fibiger, Mathilde: *Clara Raphael*, udg. af Lise Busk-Jensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1994, s. 289.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-fibiger01-shoot-idm140403938481712/facsimile.pdf> (tilgået 06. maj 2024)

Anvendt udgave: Clara Raphael

det, drømmer han, at han ligger på knæ foran »en meget høj, imponerende deilig Dame«, der opfordrer ham til at tage hendes kærlighed »med Magt«. I det samme forvandles hun til en fugl, der kredser over ham med »ildfulde, funklende Menneskeøine«, mens hun med en dæmonisk latter gentager sit »Elsker du mig – saa tag mig med Magt!«. Hendes blik slår ned i hans sjæl og fortærer »al dens Livskraft« (s. 113). Da Viggo derefter nærmer sig Minonas hus stikker solen ham i øjnene. Senere bemærker han, at hun har været den aktive i deres forhold, han den passive, »jeg fulgte blindt (...) og Følgen blev – at jeg forelskede mig i min Søster« (s. 196). Den frigjorte kvindelighed fremstilles her som farlig og kastrerende over for manden (med blændingen som mulig *Ødipus*-reference). I det drømmekvinden beder om at blive taget med magt, lammer hun mandens kraft.

Tyra kritiseres for at leve for et ideal, der er shult og tomt, som *Ellefolkets*, men Minona er i drømmekvindens skikkelse også forbundet med det elverpige-motiv, der, som det fremgår af Goldschmidt-brevene, spiller en central rolle i Fibigers selvanalyse. I anden dels begyndelse kalder Viggo Minona for sin elverpige, og teksten refererer til Chr. Winthers »Hjertesorg«, som er en gendigtning af folkevisen »Elverhøj«. I den længste version af »Elverhøj« er heltens søster selv optaget i høje; da hun skal give ham den drik, som vil fortrylle også ham, frelser hun ham ved at spilde drikken, fordi »det er så ledt i bjerget at være / alt hos de elver-kvinder« (*Danmarks gamle Folkeviser* nr. 46, A, str. 13). Tilsvarende forlokkes Minona Viggo som en elverpige, for derefter at frelse ham ved at dø. Elverhøjen kan her ses som et billede på intimsfæren, der fastholder også de mandlige familiemedlemmer i kvindernes og barndommens verden, eller som et billede på det eksklusive kærlighedsforhold, som får mændene til at drukne deres sociale forpligtelser i lyst og nydelse.

Fibiger synes hermed at have nået sine feministiske ideers grænse. Kvinderne kan tilkæmpe sig autonomi, men det bliver på bekostning af den stærke mandlighed, som hun hverken kan eller vil undvære. Stormløbet mod patriarkatet har drejet sig om at vælte fordomme og finde nye styrkepositioner, ikke radikalt at undergrave mændenes kraft. »Du takker Gud, at Du ingen Skjoldmø er, til-

staae det kun – jeg læser dog Sandheden i dit Øie!» vedblev Viggo. »Ja – jeg vil heller beskyttes af Heltens Skjold og flætte Seierskrandsen til ham!» svarede hun, idet hun saae paa ham med funkulende Øine og nædmende Kinder« (s. 145). Fordi Viggo er stærk nok til både at elske Minona og sætte de rette grænser for forholdet, kan han vække hende erotisk. »Jeg trænger til den, der kan magte mig», havde Fibiger skrevet til Goldschmidt; i *Minona* udfordrer hun patriarkatet for at få dets magt at se. Viggo er et forsøg på at forme en magtfuld mand, men han synes kun at kunne fastholde sin styrke på heltindens bekostning. På samme måde lykkes formålet med Tyras nedtur til helvede, der skal få djævelens overmand til at stråle i al sin glans, kun halvt.

12. Modtagelsen af Minona

Anmelderne blev rasende over *Minona* og forsøgte med alle midler at tage livet af den: fortællelse, latterliggørelse, moraliseren, skadefryd, nedrakning og fortrydelse. I anmeldelserne nævnes *Clara Raphael* lige så ofte som den roman, der anmeldes; tydeligvis bliver megen hengemt ærgrelse over forfatterindens tidligere succes udløst.

Berlingske Tidende mener i en kort omtale (23.12. 1853) at indholdet er problematisk, men at sproget er smukt, og at »Bogen unægtelig [bærer] Mærker af den Dristighed og Originalitet, der ledsagede Forfatterindens første Fremtræden». *Dagbladet*, som var blevet oprettet i november 1851 og følgelig ikke havde været med i diskussionen omkring *Clara Raphael*, ironiserer i sin anmeldelse (13.1., sign. L.K., måske L. Kragballe) over, at damerne i *Clara Raphael* ikke trængte til mandfolk, hvorimod de i *Minona* tilbyder kærligheden. Der foreslås, at afholdenheden i det Raphael'ske ægteskab i virkeligheden var tænkt som et erotisk pikanteri. Videre hævdes der over, at incestforholdet mellem Minona og Viggo alligevel ikke realiseres, og at Tyra skal dø. »Hvorfor ikke lade dem leve og trodse Verden med dens Fordomme? Er Forf. bange for Theologernes Ravnaskrig? (...) enten Emancipation eller Theologi«. Den store anmeldelse, der fylder hele forsiden, er præget af overlegen foragt. Den timelige indvending mod de mange refleksioner følges